

Mer fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper – utveckling av producentansvaren

Fredrik Bäck – Sveriges Kommuner och Landsting 2018-10-04

Bakgrund – detta har hänt

- April 2016. Regeringens utredare Mia Torpe lämnade över en utredning som föreslog en kommunalisering av insamlingsansvaret vilket gav starka reaktioner från branschen.
- 19 mars 2018 – PM ”Mer fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper – utveckling av producentansvaren”
- 28 juni 2018 – Nya förordningar om producentansvar, ändringar i avfallsförordningen m.m.
- 23 Augusti 2018 – tilläggsuppdrag till Naturvårdsverket om att utreda insamling i utemiljöer, producentbegreppet, ansvar för privatimport samt att följa upp hur förändringarna genomförs.

Ändringarna i korthet

- Kraven på lämpligt insamlingssystem förtydligas, framförallt vad gäller servicegrad
- Ingen extra avgift för fastighetsnära insamling
- Det införs tillståndspliktiga insamlingssystem som från 2020 ska samla in returpapper och förpackningar från 60 % av alla ”bostadsfastigheter” med undantag för där det inte är skäligt pga utformning, belägenhet och andra omständigheter. Efter 2025 ska enligt huvudregeln alla bostadsfastigheter omfattas med undantag av 2 % i glesbygd.
- För det förpackningsavfall som inte kan samlas in vid bostadsfastigheter så ska avfallet samlas in vid lättillgängliga platser.
- Obligatorisk matavfallsinsamling (dock inte direkt kopplat till detta uppdrag)

Ändringarna i korthet (forts.)

- Insamlingsystemen ska omfatta alla materialslag och tillståndshavaren ska upplysa om hållbar materialhushållning
- Producentansvaret för förpackningarnas utseende förtydligas och skärps. (Ytterligare tydlighet i Naturvårdverkets tilläggsuppdrag)
- Producentbegreppet snävas in.
- Kommunen måste ha avtal med ett insamlingsystem för att få samla in avfall.
- Rapporteringsordningen förändras. Producenterna rapporterar produktion och insamlingsystemen insamlat material.
- Det införs straffsanktion för insamling utan tillstånd.

Konsekvenser och oklarheter

- **Lämpligt och rikstäckande.** Baseras bl. a på insamlingsgrad sett till procent av bostadsfastigheter och av äldre praxis från kommunens ansvar. Det finns dock en skillnad att kommunen ska utgå från miljö- och hälsoskäl när den resonerar kring insamling och för insamlingssystemen får det utvisas med tiden vad som är lämpligt. Skillnad mellan fastighetsgräns och bostadsfastighet.
- **Befintliga bostadsfastigheter – oklart reglerat.**
- **Samråden ska synkas** med planläggningen men hur då?
- Skrymmande sällanföropackningar kan lokaliseras till i närheten av affärer. Vem kontrollerar lämpligheten?

Konsekvenser och oklarheter (forts.)

- **Kommunernas rätt samla in förpackningsavfall och tidningspapper tas bort** och det ges ingen direkt förutsättning att få betalt för redan gjorda investeringar. Kommunen kan dock konkurrera med privata aktörer fast med beaktande av regler om offentlig säljverksamhet
- **Samråden** Är de tillräckliga? Behövs de styras upp? Vem är kommunens förhandlare?
- **Tillsynen** Lokal tillsyn bedrivs av kommunerna. Kan åtalsanmäla men Naturvårdsverket beslutar om sanktionsavgifter.
- **Nedskräpning.** Detta måste tydliggöras men när och hur? Vem har ansvar? (kanske ryms det i Naturvårdsverkets nya uppdrag?)